

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 336.71

Цимбаленко Наталія Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну*

Артеменко Надія Олександрівна

*студентка
Київського національного університету технологій та дизайну*

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

***Анотація.** Проаналізовано стан та тенденції розвитку банківської системи України.*

***Ключові слова:** банк, доходи, витрати, прибуток, збиток.*

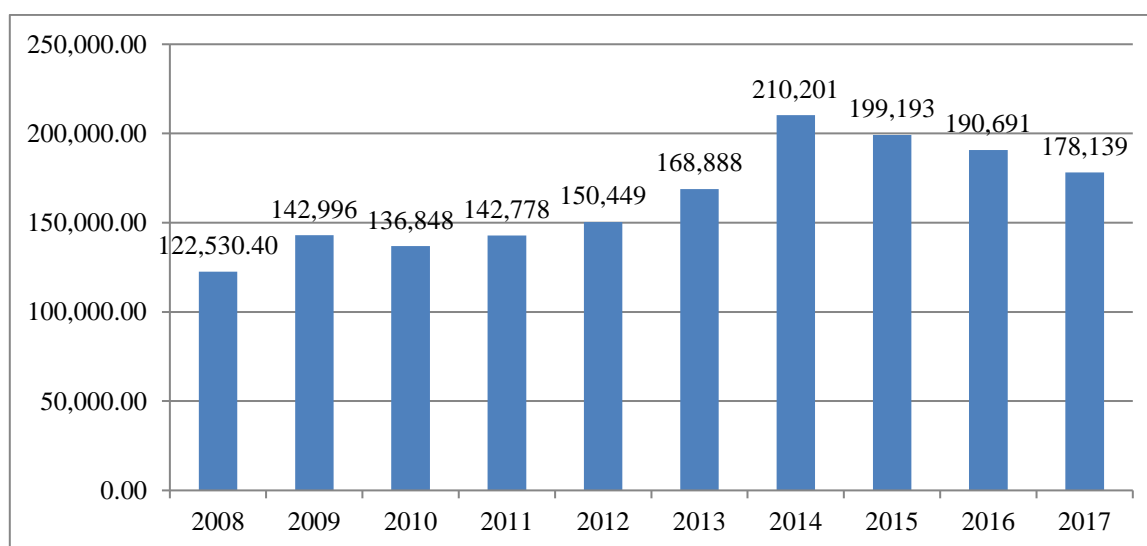
Постановка проблеми. Стан банківської системи будь-якої держави відіграє важливу роль для розвитку національної економіки, оскільки банки забезпечують інвестування фінансових ресурсів в економіку країни. Крім того стабільність банківської системи – необхідна умова євроінтеграції України [1, с. 212].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню стану та тенденцій розвитку банківської системи присвячено праці науковців, а саме: дослідження специфіки аналізу фінансових результатів банків міститься в праці О. Сарахман та О. Скаско [1], О. Криклій, Т. Тремба [2] вивчали аналіз витрат банків; особливості розвитку банківської системи України досліджено у працях таких науковців, як М. Максимова [3], Н. Швець, І.

Ткачук [4], С. Черничко, І. Пелехач [5], Т. Фролова, З. Луцишин [6] та С. Кулицький [7].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз стану і тенденцій розвитку банківської системи України.

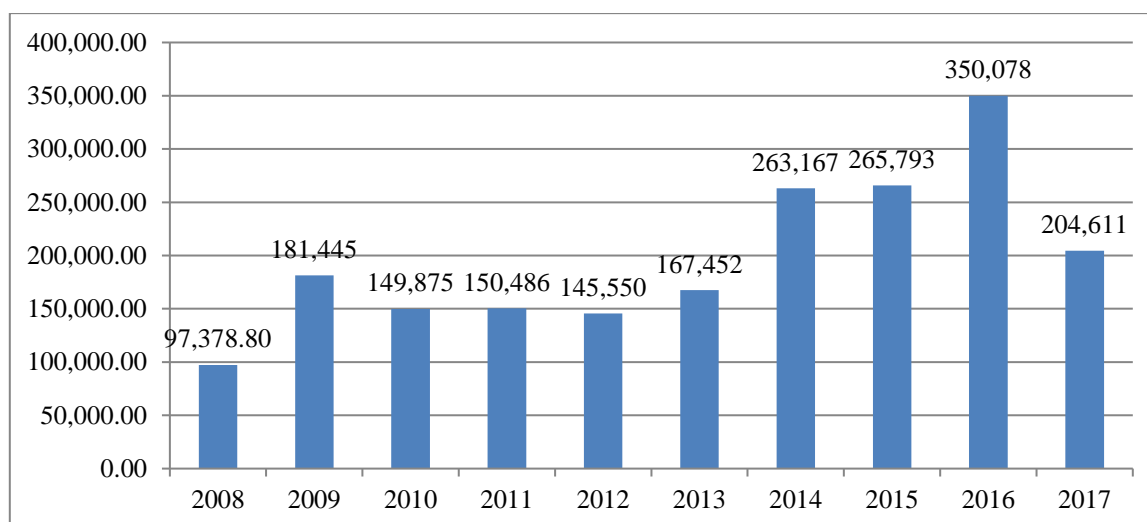
Виклад основного матеріалу. Для аналізу стану та тенденцій розвитку банківської системи України використано такі показники, як доходи, витрати та чистий прибуток. Доходи банку є базою для розвитку банківської установи, забезпечення реалізації цілей та завдань, їх динаміку наведено на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка доходів банків України, млн. грн. [8]

На основі аналізу динаміки доходів банківської системи України в період з 2008-2017 рр., можна зробити висновок, що найбільшу частку мали такі статті, як процентні та комісійні доходи. Однак виявлено тенденцію до поступового зменшення питомої ваги саме процентних доходів, яке пов'язане зі зменшенням обсягів наданих банками кредитів у період економічної кризи 2008-2009 рр. Частка комісійних доходів була відносно стабільною [3, с. 58].

Витрати банку являють собою витрачання грошових коштів на банківську та небанківську діяльність, для подальшого здійснення всіх видів діяльності банку, їх динаміку в Україні наведено на рис. 2.

Рис. 2. Динаміка витрат банків України, млн. грн. [8]

Динаміка витрат банків України у період 2008-2017рр. була більш нестабільною. Мінімальне значення витрат спостерігалось у 2008р., максимальне – у 2016 р. [4]. Витрати банків за період 2014-2016 рр. зросли на 350078 млн. грн. Таке збільшення загальних витрат відбулося за рахунок зростання процентних витрат, комісійних витрат, відрахування в резерви тощо [5]. Крім того, у 2014-2016 рр. більшість банків України зіштовхнулися з проблемою високого рівня адміністративних витрат у порівнянні з обсягами їх діяльності. Причинами цього слугували одночасно як складна економічна ситуація у країні, так і зниження рентабельності окремих напрямів банківської діяльності [2].

Одна з основних цілей банку – це одержання прибутку, що є джерелом виплати дивідендів акціонерам, створення фондів банку, базою підвищення добробуту працівників банку [9]. Динаміку чистого прибутку (збитку) банків України наведено на рис. 3.

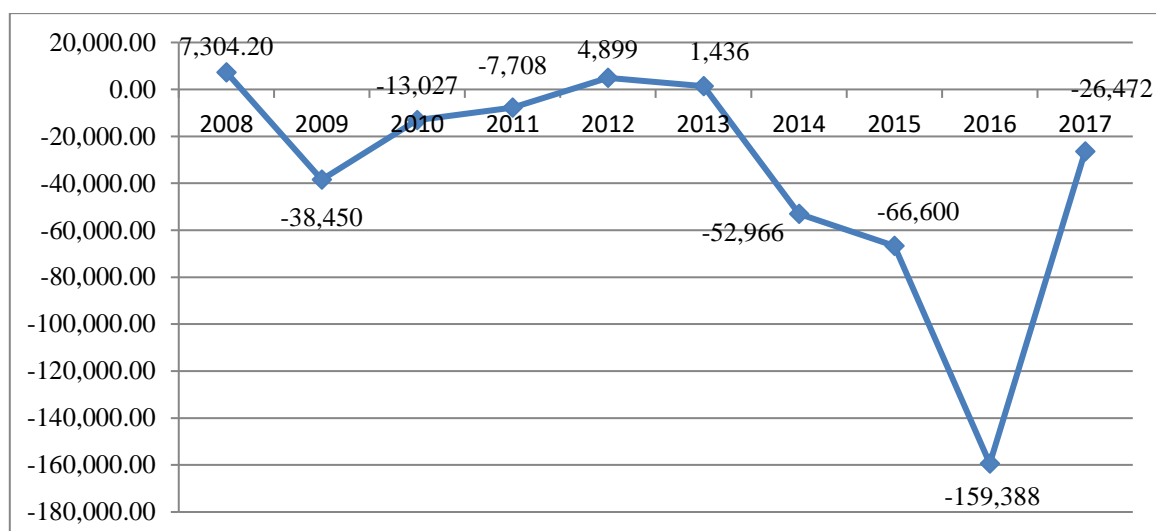

Рис. 3. Чистий прибуток (збиток) банків України, млн. грн. [8]

Як бачимо, у 2009–2011 рр. банки працювали збитково, оскільки цей період характеризується глибокою фінансовою кризою в країні. У 2009 р. збитки перевищили 38 млрд. грн. і зменшились до 7,7 млрд. грн. у 2011 р. У 2012-2013 рр. ситуація покращилась, діяльність банківської системи була прибутковою, але вже у 2014-2017 рр. знову зросли збитки банків. Така ситуація пояснюється збитками банківської системи у зв'язку із закриттям відділень у АР Крим, Луганській і Донецькій областях, нестійким фінансовим станом в Україні, політичною та економічною нестабільністю, падінням довіри населення як до банківської системи, так і до державного управління в цілому [6].

Банківський сектор 2018 рік почав з рекордного прибутку в 8,7 млрд. грн. Оскільки витрати на резерви під проблемну кредитний портфель впали, банки сповна відчули економію від низької вартості залучених коштів [10]. Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку банків України протягом січня-вересня 2018р. наведено відповідно в табл.1.

Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку банків України [8]

Дата	Доходи, млн.грн.	Витрати, млн.грн.	Чистий прибуток (збиток), млн.грн.
січень 2018	14 599	12 908	1 691
січень-лютий 2018	27 982	23 985	3 998
січень-березень 2018	45 101	36 429	8 672
січень-квітень 2018	59 904	49 180	10 724
січень-травень 2018	78 275	65 463	12 812
січень-червень 2018	92 390	84 122	8 268
січень-липень 2018	108 913	99 144	9 769
січень-серпень 2018	128 440	114 693	13 747
січень-вересень 2018	144 116	133 179	10 937

Зростання прибутковості комерційних банків в Україні пов'язане зі скороченням їхніх витрат на резерви, як у структурі витрат банків з 20,2 % за дев'ять місяців 2017 р. до 14,9 % у січні-вересні 2018 р. Також, зростання доходів комерційних банків України у січні-вересні 2018 р., порівняно з аналогічним періодом минулого року, викликане збільшенням як процентних доходів (з 92 млрд. до 101 млрд. грн), так і комісійних (з 28 млрд. до 38 млрд. грн) [7]. Отже, прибутковість банківського сектора зростає. Українські банки знову стали прибутковими за дев'ять місяців отримали 11 млрд. грн. чистого прибутку [11].

Прибуткову діяльність про демонстрували всі групи банків – з іноземним і приватним капіталом, а також державні банки. П'ятірка найбільш прибуткових банків: лідером є ПАТ "ПриватБанк" (6,9 млрд. грн. прибутку за півроку), далі йдуть ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" (2,7 млрд.), ПАТ "Укрсиббанк" (1,4 млрд.), ПАТ "ПУМБ" (1 млрд.) і ПАТ "ОТП Банк", який за підсумками січня-березня був п'ятим за прибутковістю (зараз – 0,96 млрд.грн.) (табл. 2) [12].

ТОП-24 найприбутковіших банків України [12], (тис. грн.)

№	Банк	Прибуток
1	ПАТ "ПриватБанк"	6 925 013
2	ПАТ "Райффайзен Банк Аваль"	2 752 476
3	ПАТ "Укрсиббанк"	1 431 026
4	ПАТ "ПУМБ"	1 002 467
5	ПАТ "ОТП bank"	964 061
6	ПАТ "Креді Агріколь"	789 255
7	АТ "Укрексімбанк"	679 127
8	ПК "Сітібанк"	627 989
9	ПАТ "Альфа-Банк"	522 040
10	АТ "Прокредит"	312 901
11	ПАТ "Кредобанк"	245 471
12	ПАТ АБ "Укргазбанк"	215 900
13	ПК "ING"	213 894
14	ПАТ "Таскомбанк"	203194
15	ПАТ "Ідея"	190 068
16	АТ "А-Банк"	150 242
17	АТ "Південний"	117 289
18	ПАТ "Ощадбанк"	92 424
19	ПАТ "Восток"	57 223
20	ПАТ "Універсал Банк"	46 944
21	АТ "Кредит Дніпр"	40 251
22	ПАТ "МІБ"	23 506
23	АКБ "Індустріал Банк"	12 307
24	ПАТ "Мегабанк"	5 874

Найбільший збиток з діючих банків в Україні припадає на ПАТ КБ "Правекс-банк" (-12 947 тис.грн.), ПАТ "МТБ БАНК" (-20 661 тис. грн.), ПАТ "Укрсоцбанк" (-375 240 тис. грн.), ПАТ "Промінвестбанк" (-405523тис. грн.), АТ "ВТБ" (-1 438 254 тис. грн.), АТ "Сбербанк" (-7 176 459тис. грн.) [12].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Банківська система України намагається повернутися до прибуткової діяльності і спостерігається відновлення довіри населення та бізнесу до банківської системи і гривні [13]. Це стало завдяки скорочення відрахування у резерви, що стало результатом покращення фінансового стану позичальників та завершення реструктуризацій низки проблемних кредитів [8].

Література

1. Сарахман О. М. Аналіз фінансових результатів банків України у посткризовий період / О. М. Сарахман, О. І. Скаско // Вісник Львівського національного аграрного університету : економіка АПК. - 2013. - № 20 (1). - С. 212.
2. Криклій О.А. Аналіз витрат банків України та факторів впливу на їх формування / О.А. Криклій, Т.О. Тремба // Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка”.
3. Максимова М. В. Банківська система України: стан та проблем / М. В. Максимова // Економіка та держава – 2017. - №5. - С. 58.
4. Швець Н.Р. Оцінка тенденцій розвитку банківської системи України на сучасному етапі / Н.Р. Швець, І.Я. Ткачук // *Innovativ esolutions in modern science.* –2017. - №1(10). - С.7.
5. Черничко С.Ф. Банківський сектор економіки України: огляд основних тенденцій і перспектив розвитку / С.Ф. Черничко, І.І. Пелехач // Науковий вісник Мукачівського державного університету / Серія Економіка. Випуск 2(8)–2017. – С.186.
6. Фролова Т.О. Банківський сектор України: сучасний стан та перспективи розвитку / Т.О. Фролова, З.О. Луцишин //Економіка і організація управління. - № 4 (24). – 2016.
7. Кулицький С. Банківська система України: сучасний стан і тенденції розвитку/ С. Кулицький [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. - Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3783:bankivska-sistema-ukrajini-suchasnij-stand-i-tendentsiji-rozvitku&catid=8&Itemid=350- Мова укр. – Дата останнього доступу: 25.11.2018. – Назва з екрану.
8. Національний банк України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Національний банк України. – Веб-сайт. – Режим доступу:

<https://www.bank.gov.ua/control/uk/index> Мова укр. – Дата останнього доступу: 28.10.2018. – Назва з екрану.

9. Формування доходів та витрат комерційного банку. Реферат [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. - Режим доступу:<http://osvita.ua/vnz/reports/bank/20928/>– Мова укр. – Дата останнього доступу: 28.10.2018. – Назва з екрану.
10. Банки заробили на українцях [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. - Режим доступу:<https://finclub.net/ua/analytics/banku-zarobyly-na-ukraintsia.html> Мова укр. – Дата останнього доступу: 25.11.2018. – Назва з екрану.
11. Українські банки вчетверо збільшили свої прибутки [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. - Режим доступу: <http://kr24.com.ua/news/ukrajinski-banki-vchetvero-zbilshili-svoji-pributki-> Мова укр. – Дата останнього доступу: 25.11.2018. – Назва з екрану.
12. Рейтинг самих надежных банков Украины 2018 [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. - Режим доступу: <https://forinsurer.com/rating-banks> – Мова рос. – Дата останнього доступу: 28.10.2018. – Назва з екрану.
13. У 2017 році банківська система України відновила прибуткову діяльність – НБУ [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. – Режим доступу:<https://prn.ua/u-2017-rotsi-bankivska-sistema-ukrayini-vidnovila-pributkovu-diyalnist/> Мова укр. – Дата останнього доступу: 25.11.2018. – Назва з екрану.